บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการทำงานและค่าจ้างในอุตสาหกรรมประเภทโรงงานในจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาในครั้งนี้มี 2 ประเภทกิจการเท่านั้น คือ

1. อุตสาหกรรมการก่อสร้าง
2. อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบขนาดประชากรและตัวอย่างของโรงงานตามประเภทอุตสาหกรรมและขนาดโรงงาน

ประเภทอุตสาหกรรม	โรงงานทั้งหมด (แห่ง)	ตัวอย่างโรงงาน (แห่ง)		
		ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
1. การก่อสร้าง	50	2	8	40
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	50	5	12	33

โรงงานขนาดเล็ก หมายถึง โรงงานที่มีขนาดการจ้างงานไม่เกิน 50 คน
โรงงานขนาดกลาง หมายถึง โรงงานที่มีขนาดการจ้างงานมากกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน
โรงงานขนาดใหญ่ หมายถึง โรงงานที่มีขนาดการจ้างงานมากกว่า 200 คน ขึ้นไป

4.1 ขนาดการจ้างงานในโรงงาน

ขนาดการจ้างงานของแต่ละโรงงาน ขึ้นอยู่กับกำลังการผลิต เครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้และตลาดผลผลิต โรงงานที่ใช้คนจำนวนมาก คนงานจะมีอำนาจในการรวมตัวต่อรองกับนายจ้างได้มากกว่าโรงงานที่ใช้คนงานจำนวนน้อย ทำให้นายจ้างต้องจัดสภาพการทำงานให้เป็นไปตามขั้นต่ำของกฎหมายป้องกันการรวมตัวเรียกร้อง หรือนัดหยุดงานของคนงาน ซึ่งมีผลเสียหายต่อคนงานมากเนื่องจากนายจ้างไม่สามารถหาคนงานจำนวนมากทำงานแทนทันทีได้ นอกจากนั้นยังหลีกเลี่ยงต่อระเบียบของทางราชการได้ยาก ส่วนโรงงานที่ต้องการใช้คนงานจำนวนน้อยคนงานจะมีอำนาจในการต่อรองกับนายจ้างได้น้อยกว่า เพราะนายจ้างสามารถที่ยืดหยุ่นรับคนงานใหม่เข้าทำงานหรือปิดกิจการได้ง่ายกว่า คนงานจึงไม่กล้าที่จะรวมตัวเพื่อเรียกร้องเพราะถูกเลิกจ้างและโอกาสใน

การหลีกเลี่ยงกฎหมายคุ้มครองแรงงานยังมีมากกว่าด้วย จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 100 แห่ง มีขนาดการจ้างงานทั้งสิ้น 6,107 คน เฉลี่ยมีการจ้างงานโรงงานละ 61.07 คน การพิจารณาขนาดการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรรมประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การก่อสร้าง ตัวอย่างโรงงานที่ได้จากการศึกษามีโรงงานขนาดใหญ่ทั้งหมด 2 แห่ง การจ้างงานรวม 448 คน เฉลี่ยมีการจ้างงานโรงงานละ 224 คน โรงงานขนาดกลาง 8 แห่ง มีการจ้างงานรวม 566 คน เฉลี่ยมีการจ้างงาน โรงงานละ 70.75 คน และโรงงานขนาดเล็ก 40 แห่ง มีการจ้างงานรวม 1,521 คน เฉลี่ยมีการจ้างงาน โรงงานละ 38.02 คน

2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป ตัวอย่างโรงงานที่ได้จากการศึกษามีโรงงานขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง การจ้างงานรวม 1,020 คน เฉลี่ยมีการจ้างงานโรงงานละ 204 คน โรงงานขนาดกลาง 12 แห่ง มีการจ้างงานรวม 842 คน เฉลี่ยมีการจ้างงานโรงงานละ 70.17 คน และโรงงานขนาดเล็ก 33 แห่ง มีการจ้างงานรวม 1,710 คน เฉลี่ยมีการจ้างงานโรงงานละ 51.82 คน

4.2 ลักษณะการจ้างงานในโรงงาน

4.2.1 การจ้างงานตามเพศ

จากข้อมูลที่ได้จากการจ้างงานของโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 100 แห่ง โดยแยกพิจารณาการจ้างแรงงานไร้ฝีมือ ปรากฏว่า โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีการจ้างคนงานทั้งหมด 6,107 คน มีคนงานชายจำนวน 3,131 คนและคนงานหญิงจำนวน 2,976 คน คิดเป็นร้อยละ 51.27 และ 48.73 ตามลำดับ โดยอุตสาหกรรมก่อสร้างมีคนงานชายต่อคนงานหญิง ในสัดส่วนร้อยละ 78.22 : 21.78 ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป มีสัดส่วนของคนงานหญิงมากกว่าคนงานชายในสัดส่วนร้อยละ 67.87 : 32.13

จากข้อมูลการจ้างงานตามเพศที่ได้ศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจ้างคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยส่วนรวมมีการจ้างคนงานชายและคนงานหญิงในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่การจ้างแรงงานชายและหญิงจะแตกต่างกันตามลักษณะประเภทของกิจการ (ดูตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และ ประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	ขนาดการจ้างคนงาน (คน)	ชาย		หญิง	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การก่อสร้าง	2,535	1,983	78.22	552	21.78
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	3,572	1,148	32.13	2,424	67.87
รวมทั้งหมด	6,107	3,131	51.27	2,976	48.73

4.2.2 การจ้างงานตามระดับอายุ

ตามปกติการจ้างคนงานฝ่ายผลิตระดับลูกมือ หรือกรรมกร ซึ่งเป็นงานต้องอาศัยกำลังกายในการทำงาน เพื่อที่จะให้ได้รับผลประโยชน์จากการจ้างงานมากที่สุด นายจ้างจะพิจารณาถึงระดับอายุคนงาน จากการศึกษาข้อมูล ในเรื่องการจ้างงานตามระดับอายุคนงานปรากฏว่า คนงานจะมีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี มากที่สุด คือ มีจำนวน 2,956 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 48.40 ของการจ้างงานทั้งหมด รองลงมาได้แก่ คนงานอายุช่วง 31-40 ปี คือ มีจำนวน 1,500 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.56 ส่วนคนที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีน้อยมาก คือ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 และจากการศึกษาในครั้งนี้มีการใช้แรงงานที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ในโรงงานอุตสาหกรรมร้อยละ 0.08 แสดงให้เห็นว่าทางโรงงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้จ้างคนงานโดยคำนึงถึงอายุคนงานตามกฎหมายแรงงานที่ได้กำหนดไว้ (ดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ลักษณะการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างจำแนกตามระดับอายุ

ระดับอายุ (ปี)	อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป	ขนาดการจ้างงาน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
อายุต่ำกว่า 13 ปี	1	3	4	0.8
อายุ 13-20 ปี	201	677	878	14.37
อายุ 21-30 ปี	1269	1687	2,956	48.40
อายุ 31-40 ปี	739	761	1,500	24.56
อายุ 41-60 ปี	301	399	700	11.46
อายุมากกว่า 60 ปี	24	45	69	1.13
รวม	2535	3572	6,107	100

และเมื่อพิจารณาการจ้างคนงานตามระดับอายุเป็นรายประเภทอุตสาหกรรม ปรากฏว่าอุตสาหกรรมก่อสร้าง และ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป คนงานมีระดับอายุเฉลี่ย 21 - 30 ปี เท่ากัน

4.2.3 ค่าจ้างแรงงาน

การวิเคราะห์เรื่องค่าจ้างแรงงานในการศึกษาครั้งนี้เฉพาะค่าจ้างของคนงานฝ่าย ผลิต ระดับลูกมือหรือกรรมกรเท่านั้น ดังนั้นค่าจ้างที่กล่าวถึงต่อไปนี้ จะไม่รวมถึงค่าจ้างของพนักงานประจำสำนักงาน หัวหน้า และผู้ช่วยหมวดผลิต และคนงานทั่วไป ที่ได้อยู่ในฝ่ายผลิต นอกจากนั้นค่าจ้างที่ศึกษาเป็นเฉพาะค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน (Money Wage) ที่นายจ้างหรือเจ้าของโรงงานจ่ายให้คนงานเท่านั้นไม่นับรวมสวัสดิการอื่นๆ

ประเภทของค่าจ้าง

การจ่ายค่าจ้างของโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างที่ได้ศึกษาทั้งหมด 100 แห่ง มีลักษณะการจ่ายในรูปค่าจ้างรายวัน ค่าจ้างรายเดือน โดยคนงานในโรงงานมีทั้งหมด 6,107 คน ได้รับค่าจ้างประเภทรายวัน 4,438 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.67 โดยแยกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง จำนวน 1,654 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.27 โรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป จำนวน 2,784 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.73 ค่าจ้างประเภทรายเดือน 1,669 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.33 โดยแยกเป็นอุตสาหกรรมก่อสร้างจำนวน 881 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.79 โรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป จำนวน 788 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 47.21 ความแตกต่างของค่าจ้างตามประเภทอุตสาหกรรม ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะการจ้างคนงานแตกต่างกัน โดยอุตสาหกรรมประเภทที่มีขนาดของการจ้างงานมากหรือมีการผลิตสินค้าตามฤดูกาล นิยมจ้างคนงานประเภทรายวัน ซึ่งเป็นการจ้างชั่วคราว ส่วนอุตสาหกรรมประเภทใช้คนงานน้อยและเป็นกิจการที่มีการผลิตสม่ำเสมอตลอดทั้งปีนิยมจ้างคนงานเป็นรายเดือน ดังนั้นการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าจ้างต้องแบ่งการศึกษาตามลักษณะการจ้างงานเฉพาะรายเดือนและรายวัน

ค่าจ้างรายวัน

จากตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรม ที่ได้ศึกษาจำนวน 100 แห่ง มีคนงานได้รับค่าจ้างเป็นรายวันทั้งสิ้น 4,438 คน ปรากฏว่าค่าจ้างเฉลี่ยทั้งหมดของคนงานรายวัน[1] คือ 122.69 บาท ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ทางการกำหนดไว้มาก (รัฐบาลกำหนด 137 บาทต่อวัน บังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2539 ถึง 31 ธันวาคม 2540 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2541 ปรับเพิ่มเป็น 140 บาทต่อวัน

เมื่อพิจารณาอัตราค่าจ้างรายวันตามประเภทอุตสาหกรรม ปรากฏว่าอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูปจ่ายค่าจ้างสูงกว่า อุตสาหกรรมการก่อสร้าง นั่นคือ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูปจ่ายค่าจ้างรายวันเฉลี่ย 128.33 บาทต่อวัน ในขณะที่อุตสาหกรรมการก่อสร้างจ่ายค่าจ้างรายวันเฉลี่ย 117.04 บาทต่อวัน ซึ่งอุตสาหกรรมทั้ง 2 ประเภท มีค่าเฉลี่ยรายวันต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของรัฐบาลทั้งนั้น ซึ่งหากนายจ้างรายใดจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ถือว่ามีความผิดโดยโทษต่ำสุดปรับไม่เกิน 5,000.00 บาท โทษสูงสุด จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000.00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ค่าจ้างรายเดือน

จากตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 100 แห่ง มีจำนวน 1,482 คน ได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน โดยมีอัตราเฉลี่ยเดือนละ 4,249.43 บาท ส่วนความแตกต่างของค่าจ้างรายเดือนตามประเภทอุตสาหกรรมพบว่าค่าจ้างอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูปจ่ายค่าจ้างโดยเฉลี่ยสูงกว่าอุตสาหกรรมการก่อสร้าง นั่นคือ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป จ่ายค่าจ้างรายเดือนเฉลี่ย 4,562 บาท ขณะที่อุตสาหกรรมการก่อสร้าง จ่ายค่าจ้างรายเดือนเฉลี่ย 3,936.36 บาทต่อเดือน ซึ่งอุตสาหกรรม ทั้ง 2 ประเภท จ่ายค่าจ้างรายเดือนในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด (ดูตารางที่ 4.4)

---

[1] คนงานรายวัน มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันทำงานปกติ วันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี วันลาป่วย เหมือนกับคนงานรายเดือนทุกประการ ยกเว้นเฉพาะค่าจ้างในวันหยุดประจำสัปดาห์ที่คนงานรายวันไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้าง ส่วนสวัสดิการอื่นๆ เหมือนกับคนงานรายเดือนทั้งหมด ตามกฎหมายแรงงานกำหนดไว้

ตารางที่ 4.4 อัตราค่าจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและลักษณะการจ้างงาน

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนคนงาน (คน)			อัตราค่าจ้างเฉลี่ย	
	รวม	รายเดือน	รายวัน	รายเดือน (บาท/เดือน)	รายวัน (บาท/วัน)
การก่อสร้าง	2,535	881	1,654	3,936.36 151.40 (บาท/วัน)	**117.04**
การผลิตการผลิตอาหารสำเร็จรูป	3,572	788	2,784	4,562.50 175.48 (บาท/วัน)	**128.33**

4.2.4 ระยะเวลาการจ้างงาน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกัระยะเวลาการทำงานของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างจำนวน 100 แห่ง ปรากฏว่า คนงานทำงานในโรงงานโดยเฉลี่ยช่วงอายุการทำงานในระหว่าง 1-3 ปี มากที่สุด คือ มีจำนวน 3,111 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.94 ของคนงานทั้งหมด รองลงมาได้แก่ช่วงต่ำกว่า 1 ปี คือมีจำนวน 1,666 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.28 ส่วนคนงานที่มีอายุทำงาน 4 -6 ปี มีอยู่จำนวน 934 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.27 และมีคนงานที่มีระยะเวลาการทำงานนานกว่า 7 ปี จำนวน 397 คน คิดเป็นร้อยละ 6.49 จะเห็นได้ว่า มีคนงานส่วนใหญ่ อายุการทำงานค่อนข้างน้อย เพราะนายจ้างส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มดำเนินกิจการเป็นระยะสั้นๆ ทำให้ไม่สามารถจัดระบบต่าง ๆ ได้ดี ทั้งทางด้านการผลิต การจ้างงานหรือการตลาด ทำให้คนงานมีการเข้าออกงานอยู่เสมอ ๆ (ดูตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง

อายุการทำงาน	อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป	ขนาดการจ้างงาน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
อายุต่ำกว่า 1 ปี	703	963	1,666	27.28
1-3 ปี	1214	1897	3,111	50.94
4-6 ปี	432	502	934	15.29
มากกว่า 7 ปี	186	210	396	6.49
รวม	2535	3572	6,107	100.00

4.2.5 การจ้างแรงงานต่างด้าว

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าวของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 100 แห่ง พบว่ามีคนต่างด้าวทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสองกิจการ รวม 48 แห่ง มีจำนวนคนต่างด้าวรวม 640 คน คิดเป็นร้อยละ 10.48 ของจำนวนคนงานทั้งหมด โดยแยกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง จำนวน 325 คนคิดเป็นร้อยละ 5.32 โรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 5.16 นอกจากนี้ยังพบว่า คนงานไทยมีค่าจ้างโดยเฉลี่ยสูงกว่าคนต่างด้าว โดยคนงานไทยค่าจ้างเฉลี่ย 4,384.95 บาท ขณะที่คนงานต่างด้าวค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 3,666.67 บาท (ดูตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ลักษณะการจ้างแรงงานต่างด้าวในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	คนงานต่างด้าว		ค่าจ้างเฉลี่ยคนงานต่างด้าว (บาท/เดือน)	ค่าจ้างเฉลี่ยคนงานไทย (บาท/เดือน)
	รวม	ร้อยละ		
1. การก่อสร้าง	325	5.32	3,666.67	4,384.95
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	315	5.16		

4.2.6 ลักษณะการจ้างงาน

จากการศึกษาข้อมูลทางด้านลักษณะการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 100 แห่ง ปรากฏว่า ส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมนิยมจ้างคนในลักษณะคนงานรายวันโดยคิดเป็นร้อยละ 72.67 ของคนงานทั้งหมด โดยแยกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป ซึ่งมีการจ้างคนงานเป็นรายวัน ในอัตราร้อยละ 78.70 และอุตสาหกรรมการก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 71.56 (ดูตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ลักษณะการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรม ตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	คนงานทั้งหมด	ลักษณะการจ้างงาน			
		รายเดือน		รายวัน	
		รวม	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
1. การก่อสร้าง	2,535	721	28.44	1,654	71.56
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	3,572	761	21.30	2,784	78.70

4.3 สภาพการทำงาน

4.3.1 วันเวลาทำงาน

การกำหนดเวลาที่เหมาะสม นับว่ามีความสำคัญต่อการใช้แรงงานอย่างมากถ้าโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดชั่วโมงการทำงานนานเกินควร นอกจากจะเป็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกายของคนงานแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออัตราการเพิ่มผลผลิตของโรงงาน กฎหมายคุ้มครองแรงงานได้มีบทกำหนดเกี่ยวกับเรื่องเวลาการทำงานของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมไว้ไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง ดังนั้นถ้าโรงงานอุตสาหกรรมให้คนงานทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน ควรให้คนงานทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง

จากการศึกษาข้อมูลวันเวลาทำงานของโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 100 แห่ง ปรากฏว่า โดยเฉลี่ยโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่จัดให้คนงานทำงานตามเวลาทำงานปกติสัปดาห์ละ 54.68 ชั่วโมง ซึ่งอุตสาหกรรมประเภทก่อสร้างจะให้คนงานทำงานนานกว่าอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูปโดยคิดเป็นสัปดาห์ละ 55.18 และ 54.18 ชั่วโมง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมก่อสร้างและอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูปได้ให้ลูกจ้างทำงานปกติ เกินกว่าสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน โดยโทษต่ำสุดปรับไม่เกิน 5,000.00 บาท โทษสูงสุด จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ดูตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 วันเวลาทำงานปกติ ในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	ตัวอย่างโรงงาน	วันเวลาทำงานปกติ ทำงานสัปดาห์ละ (แห่ง) 6 วัน วันละ (ชั่วโมง)			7วัน วันละ (ชั่วโมง)			เฉลี่ยชั่วโมงทำงานใน 1 สัปดาห์
		8	9	10	8	9	10	
1. การก่อสร้าง	50	-	40	1	4	5	-	**55.18**
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	50	1	47	1	-	1	-	**54.18**
รวมทั้งหมด		1	87	2	4	6	-	

4.3.2 การลาหยุดงาน

กฎหมายคุ้มครองแรงงานให้สิทธิคนงานลาหยุด โดยได้รับค่าจ้างไว้ 2 ประเภท คือ ลาป่วยและลาคลอด ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานคนงานมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง โดยได้รับค่าจ้างไม่เกิน 30 วันทำงานต่อปี และคนงานหญิงที่ทำงานในสถานประกอบไม่น้อยกว่า 1 ปี มีสิทธิลาคลอดได้ไม่เกิน 90 วัน โดยได้รับค่าจ้างตามอัตราที่เคยได้รับอยู่ไม่เกิน 45 วัน จากการศึกษาพบว่า การลาหยุดงานโดยได้รับค่าจ้าง ขึ้นอยู่กับสภาพการจ้างงานของคนงาน ถ้าเป็นคนงานรายเดือน ส่วนใหญ่จะได้รับค่าจ้างระหว่างลา แต่ถ้าเป็นคนงานรายวัน ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับค่าจ้างระหว่างลา

4.3.3 การทำงานล่วงเวลา

จากการศึกษาการทำงานล่วงเวลาของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนทั้งหมด 100 แห่ง ปรากฏว่าโรงงานที่จัดให้คนงานทำงานล่วงเวลามีจำนวน 40 แห่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และมีการจ่ายผลตอบแทนต่อคนงานเป็นลักษณะที่แน่นอน โดยคำนวณจากจำนวนชั่วโมงที่คนงานได้ทำล่วงเวลาและกำหนด 1 - 2 เท่าของอัตราค่าจ้างตามปกติต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ดูตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การทำงานล่วงเวลาและอัตราผลการตอบแทนในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่างจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงานตัวอย่าง	การทำงานล่วงเวลา	
		จำนวนโรงงาน	อัตราค่าล่วงเวลา
1. การก่อสร้าง	50	31	1-1.5 เท่า
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	50	9	1-1.5 เท่า

4.3.4 สวัสดิการและผลประโยชน์พิเศษ

จากการศึกษาโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ได้จัดสวัสดิการขั้นต่ำตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานได้กำหนดไว้ ในด้านของการปฐมพยาบาลโรงงานส่วนใหญ่จัดเฉพาะยาจำเป็นใช้กับแผลสดเล็กน้อยเท่านั้น เช่น แอลกอฮอล์ล้างแผล ยาแดง และสำลี จะเห็นได้ว่า นายจ้างส่วนใหญ่มีปัจจัยในการปฐมพยาบาลน้อยเกินไป สำหรับสวัสดิการนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่นิยมจัดอาหารและที่พักอาศัย ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่มีขนาดการจ้างงานต่ำ ส่วนผลประโยชน์พิเศษในรูปของโบนัส ส่วนมากจ่ายให้กับคนงานรายเดือนพิจารณาการจ่ายตามอายุการทำงานและขนาดของการจ้างแรงงานมาก

จากการศึกษาข้อมูลรายได้ของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมปรากฏว่ารายได้เฉลี่ยของคนงาน ซึ่งประกอบด้วยรายได้ ในรูปตัวเงินจากค่าจ้าง เบี้ยขยัน[2] โบนัส ค่ารักษาพยาบาล ค่าอาหารที่พักอาศัย ชุดทำงาน รถรับส่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4,132.51 บาทต่อเดือน โดยคนงานประเภทอุตสาหกรรมก่อสร้าง จะได้รับรายได้เฉลี่ย 3,021.41 บาทต่อเดือน ขณะที่อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสำเร็จรูป จะได้รับรายได้เฉลี่ย 5,243.60 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่ามูลค่าสวัสดิการของทั้งสองกิจการ โดยเฉลี่ยแล้วถือว่าดีพอสมควร โดยเฉพาะกิจการผลิตอาหารสำเร็จรูป ซึ่งมีขนาดการจ้างงานมาก และมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่ากิจการก่อสร้าง ซึ่งได้รับผลกระทบจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (ดูจากตารางที่ 4.10)

---

[2] เบี้ยขยัน เป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้เพื่อเป็นค่าตอบแทนความขยัน หรือเพื่อจูงใจในการทำงาน ไม่ใช่เป็นการตอบแทนการทำงานในวันและเวลาปกติ

ตารางที่4.10 มูลค่าสวัสดิการและผลประโยชน์พิเศษที่คนงานได้รับจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	ตัวอย่างโรงงาน (แห่ง)	จำนวนคนงาน (คน)	มูลค่าสวัสดิการ (บาทต่อเดือน) เฉลี่ย
1. การก่อสร้าง	50	2,535	3,021.41
2. การผลิตอาหารสำเร็จรูป	50	3,572	5,243.60

4.3.5 การประสบอันตรายจากการทำงาน

กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีคนงาน ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปทุกแห่งต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าฟื้นฟู และค่าทำศพ ให้คนงานที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานไม่น้อยกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นการคุ้มครองแรงงานหรือประกันให้คนงานได้รับค่าทดแทน หรือผลประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม และเพื่อลดภาระให้แก่นายจ้างในเรื่องนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นในกรมแรงงานตั้งแต่ปี 2516 และได้เริ่มเปิดดำเนินการปี 2517 คนงานที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานหรือทายาทสามารถเรียกร้อง และรับเงินค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าฟื้นฟู และค่าทำศพ ได้จากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ หรือสำนักงานประกันสังคมทุกจังหวัดทันที

จากการศึกษาข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 100 แห่ง ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและค่าทดแทน จำนวนเงิน 394,100.00 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก พนักงานตรวจแรง ควรมีความเข้มงวดกวดขันให้นายจ้างและลูกจ้างเห็นความสำคัญของความปลอดภัยในโรงงานให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการก่อสร้าง ซึ่งเป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูง สาเหตุทำให้คนงานประสบอันตรายในขณะทำงานส่วนมากจะเป็นลักษณะถูกลวดหรือตะปูแทงมือและเท้า เครื่องจักรหนีบมือ ของหล่นทับ ตกจากที่สูง สารเคมี เป็นต้น

การประสบอันตรายของคนงานแต่ละครั้งจะเกิดอันตรายต่อนิ้ว - มือ นิ้ว - เท้า และตา มากที่สุด ความร้ายแรงของการประสบอันตรายในแต่ละครั้ง โดยส่วนใหญ่คนงานจะไม่หยุดงานเนื่องจากเป็นคนงานรายวัน ซึ่งนายจ้างจะจ่ายค่าจ้างเฉพาะวันที่มาทำงาน